

Kronika Čechů

Kronika Čechů. Přel. K. Hrdina - M. Bláhová. Praha: Argo, 2011. Memoria medii aevi.
ISBN 978-80-257-0465-3.

Kronika česká nebo také *Kronika Čechů (Chronica Boemorum)* je dílo pocházející z 12. století. Jejím autorem je děkan chrámu sv. Víta a také kronikář Kosmas. Dílo je rozděleno do třech knih. Každá z knih začíná vlastní předmlouvou. Dále se text vždy člení do několika různě dlouhých kapitol. V závěru díla je přiřazeno několik dodatků, týkajících se založení několika kostelů i klášterů. Kronika se neskládá jen z vyprávění o knížatech, králích a císařích, ale také právě o biskupech, kostelích a kláštorech. Zároveň nám podává zmiňky o úrodě, přízni i nepřízni počasí, o nemocech a astronomických úkazech. Kosmas ve své práci používá sloučení análů s prozaickým vyprávěním a jako většina středověkých spisovatelů cituje antické autory a vypůjčuje si krátké úryvky z Bible.

V první knize se autor věnuje příběhům a vyprávěním starců. Píše o příchodu Čechů na neobydlené území a jejich usazení se. Vypráví hlavně o Krokově dceři Libuši a také jejím manželu Přemyslu Oráči, kterého si lidé dobrovolně zvolili svým knížetem, ačkoliv mohli žít bez pána. Dále se Kosmas zmiňuje například o Bořivojovi, Neklanovi a Svatoplukovi. Další důležitá část vyprávění je o knížatech Václavovi a Boleslavovi a o Václavově smrti. Po Boleslavu I. byl českým knížetem jeho syn Boleslav II., který byl velmi duchovně založený a nejen díky tomu byl pravděpodobně Kosmovým ideálem knížete. Autor se nevěnuje jen světským záležitostem. Zmiňuje se také o pražském biskupu svatém Vojtěchovi. První část díla končí smrtí knížete Jaromíra roku 1038.

V knize druhé Kosmas popisuje snahy knížete Břetislava o převoz ostatků svatého Vojtěcha z Polska do Prahy a o jeho následcích. Popisuje sváry Čechů s Němci, ale i Poláky, které řešili jak v míru, tak v boji. Po Břetislavově smrti nastoupil prvorozený syn Svyatopluk a po něm bratr Vratislav, který rozdělil Čechy také mezi své bratry Konráda a Otu. Nejmladší bratr Jaromír se později stal biskupem. Kníže Vratislav byl v roce 1085 pomazán na krále. Po králově smrti se stal na velmi krátkou dobu českým knížetem Konrád a po něm nastoupil Vratislavův syn Břetislav II. Kosmas se v této druhé knize věnuje především politickým záležitostem a sporům mezi samotnými bratry, o kterých píše na základě vyprávění svědků. Druhá část díla končí nástupem na knížecí stolec Břetislava II.

Ve třetí knize se autor věnuje Břetislavu II. a otázce ideálu panovníka. Kníže byl zavražděn na příkaz Božeje a Mutiny z rodu Vršovců. Českým knížetem se tak stal Bořivoj II, ten byl podle autora prostým a dobrým mužem, který se dal oklamat, a tak přišel o stolec a dosazen byl Svatopluk. Bořivoj se již poté nepodařilo získat zpět svou moc. Kronika také hovoří o svárech mezi rodem Přemyslovců a rodem Vršovců, který dal kníže Svatopluk vyvraždit poté, co byl Mutina prohlášen za zrádce. Svatopluk zemřel v roce 1109 nejspíš kopím mstitele právě z rodu Vršovců. Po něm nastoupil Vladislav I. Právě za vlády Vladislava I. sepisuje Kosmas svou *Kroniku*, píše tedy o svých současících. Třetí část díla končí v roce 1125 smrtí samotného autora a také smrtí Vladislava I., po kterém nastoupil kníže Soběslav.

Autor ve svých třech knihách zpracoval dějiny českého národa, a to v různých tématech, jako jsou například založení rodu Přemyslovců, životy světců, ale také ideál panovníka a spory mocných rodů. Přestože psal Kosmas část díla o své současnosti, nemůžeme jeho kroniku považovat za zcela objektivní a důvěryhodnou. První dvě knihy poskytují informace na základě vyprávění často nedůvěryhodných zdrojů. V knize třetí se díky jiným pramenům dozvídáme, že Kosmas své vlastní zaznamenávání informací leckdy pozměnil, snad aby více vyhovovalo jeho záměrům. Dílo nám ovšem dává nahlédnout do tehdejší situace a často nám podává podrobný výklad, díky kterému se stalo důležitým pramenem.